

Gdańsk, 31. 12. 2017 r.

Wybrane problemy w oświacie

(materiał na użytek Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w Gdańsku)

Prezydium Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” Regionu Gdańskiego przedstawia uwagi - wybrane problemy w oświacie:

- 1. Płace.** Oczekiwanie na podwyżki wynagrodzeń jest duże. Propozycje rządowe podwyżek dla nauczycieli: 5% od 1 kwietnia 2018 r. (czyli średniorocznie 3,75%) oraz po 5% od 1 stycznia 2019 r. i 5% od 1 stycznia 2020 roku wydłużają ten proces w czasie. Podobne oczekiwania występują w przypadku pracowników administracji i obsługi szkół. Obecnie nauczyciel stażysta – wykształcenie wyższe z pełnymi kwalifikacjami pedagogicznymi ma stawkę wynagrodzenia zasadniczego: **2.294 zł** i nie otrzymuje żadnych innych dodatków (Lidl, Biedronka [2600 + 320 zł premii] reklamują, że oferują na wejście wyższe pieniądze). To grozi brakiem zainteresowania zatrudnieniem w oświacie przez osoby o odpowiednich kwalifikacjach. Wiąże się z tym sprawa przyjęcia systemowych rozwiązań w sprawie wzrostu wynagrodzeń (jednym z kilku możliwych rozwiązań byłoby przyjęcie zasady corocznego wzrostu o określony procent ponad planowaną na dany rok inflację). Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” sygnalizowała ten problem w piśmie do WRDS z 14 listopada 2017 r. **(załącznik nr 1)**
- 2. Awans zawodowy - Zmiany w Karcie Nauczyciela.** Sekcja krytycznie oceniała część zmian w ustawie o finansowaniu zadań oświatowych przyjętej 27 października 2017 r.. Wyrażone były one m. in. w opinii do ustawy z 22 czerwca 2017 r. przez Sekcję Gdańską **(załącznik nr 2)** oraz 30 czerwca 2017 r. przez Krajową Sekcję Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” **(załącznik nr 3 – w pdf)**. M. in. krytycznie oceniliśmy wydłużenie ścieżki awansu zawodowego z 10 do 15 lat. Najmniej kontrowersji wywołuje wydłużenie stażu z 1 do 2 lat i zakończenie go nie rozmową kwalifikacyjną a egzaminem z udziałem osób spoza danej szkoły, ale pod warunkiem znacznego wzrostu wynagrodzeń. Jest to jednak przy okazji rodzaj wotum nieufności wobec systemu przygotowania kandydatów do zawodu nauczycielskiego przez wyższe uczelnie, co powinno być przedmiotem odrębnej analizy (system praktyk w trakcie studiów i ew. egzaminy końcowe). Wydłużenie przerw między poszczególnymi ścieżkami awansu zawodowego (kontraktowy, mianowany, dyplomowany) nie wydaje się uzasadnione merytorycznie, a jeżeli już, to wynika z chęci oszczędności finansowych. Szacuje się, że na ścieżce awansu wydłużonej o 5 lat – zyskuje się kilkaset milionów zł rocznie, a od 2024 – 1 mld rocznie.

3. **Ocena pracy nauczycieli – zmiany w KN.** Sekcja krytycznie ocenia wprowadzenie zapisu o obowiązkowej ocenie pracy nauczyciela co 3 lata. Oznacza to, że nauczyciel będzie musiał ciągle koncentrować się na sobie, swoim rozwoju, egzaminach, papierkach. A egzamin przechodzi każdego dnia w spotkaniu z uczniem. Nowy zapis jest tym bardziej „makiaweliczny” z uwagi na dodanie oceny „bardzo dobrej” (oprócz: Wyróżniającej – Dobrej – Negatywnej). Będzie to utrudniało ocenę, a presją będzie dodatkowa z uwagi na dodatek 500+, który będzie otrzymywał tylko nauczyciel z oceną „Wyróżniająca”. Oznacza to duże problemy z tworzeniem odpowiednich kryteriów-regulaminów, potencjalnie dużą ilość odwołań, może wpływać na negatywną atmosferę pracy w danej szkole.
4. **Urlop dla poratowania zdrowia— zmiany w KN.** Sekcja krytycznie ocenia zawężenie możliwości skorzystania z urlopu na poratowanie zdrowia. Niejasne są powody udzielenia urlopu, brak jednoznacznych zapisów. Dyrektor kieruje na badania nauczyciela. na jakiej podstawie? Jak się oblicza, ograniczenie trybu uzyskania urlopów na poratowanie zdrowia to zysk ok. 500 mln zł rocznie, korzysta ok. 12 tys. nauczycieli. Ale przecież nie to było podstawą wprowadzenia tych zapisów ważnych tym bardziej wobec likwidacji możliwości przejścia na tzw. wcześniejsza emeryturę.

Ze spraw innych pilnych zmian wymaga mi. In.:

- a. **Wprowadzenie standardów zatrudnieniowych, obniżenie liczebności uczniów w klasach/oddziałach.** Problem staje się szczególnie ważny od roku szkolnego 2019/2020, gdy przez 4 lata w szkołach ponadpodstawowych spotkają się dwa roczniki uczniów.
- b. **Zapewnienie środków na zajęcia pozalekcyjne (tzw. godziny dyrektorskie) –** między innymi na organizację zajęć wyrównawczych kół zainteresowań, zajęć sportowych, turystycznych, kulturalnych (obecnie często realizowanych z art .42 – tzw. godzin pokarcianych),
- c. **Ograniczenie BIUROKRACJI**-sprawozdawczości szkolnej (plany nauczania, konspekty, system oceniania, program wychowawczy klasy, wypełnianie: dzienniki, świadectwa, oceny, opinie o uczniu, sprawdzanie testów, sprawdzianów, prac klasowych, dokumentowanie współpracy z rodzicami, WDN, awans, plany wynikowe, ankiety),
- d. **Wstrzymanie ograniczenia środków na nauczanie języka kaszubskiego,** co wprowadzono w rozporządzeniu MEN o podziale tzw. subwencji oświatowej na 2018 rok (ze wskaźnika przeliczeniowego na ucznia z 1,5 na 1,3, co w skali województwa oznacza zmniejszenie środków na to zadanie o ok. 13 mln zł).
Więcej – Załącznik nr 4).

W imieniu Sekcji:

Bożena Brauer
(Przewodnicząca „S” oświatowej w Gdańsku)

Wojciech Książek
(Przewodniczący Sekcji Gdańskiej)

Załącznik nr 1

Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego w Gdańsku

Rada Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” Regionu Gdańskiego zwraca się o pilne podjęcie tematu płac w oświacie, w tym potrzeby podwyżek najpóźniej od 1 stycznia 2018 roku, gdyż rządowa propozycja wzrostu wynagrodzeń o 5% od 1 kwietnia 2018 r. (czyli w skali roku 3,75%) i przy planowanej inflacji 2,3%, absolutnie nie satysfakcjonuje nauczycieli.

Uzasadnienie:

Obecnie wynagrodzenie nauczyciela jest niższe niż średnie wynagrodzenie w kraju. Ponadto siła nabywcza tego wynagrodzenia wciąż spada! *(ostatnia podwyżka nastąpiła 1 września 2012 roku. W 2017 r. o 1,3%. Tymczasem średnie wynagrodzenie w gospodarce narodowej od tego czasu wzrosło o ponad 20%).*

Za rażąco niskie oceniamy obowiązujące stawki wynagrodzenia zasadniczego, zgodnie z którymi np. nauczyciel stażysta z pełnymi kwalifikacjami pedagogicznymi otrzymuje – 2.294 zł brutto.

Nauczyciele w wyniku reformy zostali bardzo obciążeni dodatkowymi pracami dostosowania dokumentacji szkolnej, zmian programowych i strukturalnych. Oczekuje się od nich podnoszenia kwalifikacji poprzez uczestnictwo w odpłatnych formach doskonalenia dziennik elektroniczny wymaga od nauczyciela posiadania płatnego Internetu! W żadnym innym zawodzie nie dopłaca się do swojej pracy, tak jak w zawodzie nauczyciela.

Zwracamy uwagę, że porównywalnie coraz niższe wynagrodzenia pracowników pedagogicznych grożą brakiem zainteresowania zatrudnieniem w oświacie przez osoby o odpowiednich kwalifikacjach.

Zwracamy uwagę na coraz bardziej dramatyczną sytuację finansową pracowników niepedagogicznych.

Brak znaczących podwyżek w oświacie jest zwłaszcza niezrozumiały w sytuacji wyraźnego wzrostu gospodarczego odnotowanego przez Rząd RP.

W ocenie Rady do płac w oświacie powinno się podejść w dwóch krokach. Pierwszy to ustalenie jednorazowego wzrostu płac (np. o 15% od stycznia 2018 roku, co jest postulatem Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”). Drugi to ustalenie systemowego rozwiązania, które uniezależni płace w oświacie od doraźnych decyzji, zmian politycznych, itd. Niezbędne jest przedstawienie klarownej strategii działań państwa w zakresie docelowego modelu finansowania zadań edukacyjnych. Taki program musi zawierać harmonogram działań, musi być spójny, przejrzysty, oparty na wyliczeniu rzeczywistych kosztów i adekwatny do zadań oświatowych. Musi też odnosić się do nakładów na zadania oświatowe tak, aby osiągnąć średni poziom obowiązujący w krajach Unii Europejskiej.

Przypominamy, że zapewnienie właściwego systemu i poziomu finansowania edukacji należy do podstawowych zadań państwa, co wynika m. in. z art. 167 Konstytucji ust.1 i 4.

Rada oczekuje podjęcia dialogu, konkretnych rozmów i wypracowanie rozwiązań – umowy edukacyjnej – w co najmniej kilkuletniej perspektywie. **Jeżeli to niezbędne, to na poziomie Rady Dialogu Społecznego w Warszawie.**

Rada zwraca uwagę na napiętą sytuację w szkołach, poczucie zawodu i pozostawienia ludzi oświaty samymi sobie. Grozi to, w razie niespełnienia naszych postulatów płacowych i to od stycznia 2018 r., podjęciem działań protestacyjnych przez pracowników oświaty. Stąd nasza prośba – wniosek o podjęcie pilnej debaty w tej sprawie.

W imieniu Rady Sekcji:

Barbara Kamińska
(Zastępca Przewodniczącego Sekcji)
(Przewodniczący Sekcji)

Anna Kocik

Wojciech Książek
(Zastępca Przewodniczącego Sekcji)

Załącznik nr 2

Pan Ryszard Proksa – Przewodniczący Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”

Temat: Uwagi do projektu Ustawy o finansowaniu zadań oświatowych

Prezydium Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” Regionu Gdańskiego przedstawia uwagi związane z przesłanym nam do zaopiniowania projektem ustawy o finansowaniu zadań oświatowych.

Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, że obecnie najważniejsze w szkolnictwie są dwie sprawy – spokój przy wdrażaniu trudnych i dla wielu wciąż kontrowersyjnych zmian oraz podwyżka dla nauczycieli i pracowników administracji i obsługi szkolnej. Płace o oświacie stają się relatywnie coraz niższe w stosunku do ogólnego wzrostu średnich wynagrodzeń i szczególnie w obliczu dużych wyzwań programowych taki poważny wzrost wynagrodzeń byłby niezwykle ważny. Otwieranie kolejnych pól konfliktów, napięć nie jest wskazane (a są do podjęcia – i to pozakosztowo – sprawy dyscypliny szkolnej, kształcenia nauczycieli, itd).

Uwagi szczególne (z zastrzeżeniem, że to tylko wybrane z szeregu innych):

1/ NSZZ Solidarność powinien ubiegać się o **wymóg zatrudniania nauczycieli na Karcie Nauczyciela w przypadku ubiegania się o 100% dotację przez podmiot niepubliczny/publiczny prowadzący placówkę oświatową.** Otrzymanie dotacji równej subwencji w placówkach publicznych powinno być warunkowane stosowaniem KN w nawiązywaniu stosunku pracy z nauczycielami. Byłoby to zgodne z zasadą równego traktowania podmiotów i przeciwdziałałoby wyzyskowi nauczycieli zatrudnianych nawet na 40 godzinnym pensum, czyli bezpośredniej pracy z uczniem/wychowankiem, a praca na rzecz ucznia, choć wymagana, nie jest opłacana.

W przypadku innych form wychowania przedszkolnego niespełniających warunków do uzyskania 50% dotacji, należałoby zmniejszyć z 40% do 30%, tak aby zachęcić te podmioty do spełniania warunków, a wiadomo, że najlepszym motywatorem są finanse.

Słuszna jest zasada uzależnienia dotacji w szkołach niepublicznych nierealizujących obowiązku szkolnego lub nauki od konieczności dostarczenia list obecności uczniów/słuchaczy, jak również uzyskania dodatkowej dotacji za każdy zdany przez ucznia/słuchacza egzamin-maturalny, zawodowy.

2/ Pozytywnie opiniujemy system finansowania bezpłatnych podręczników-uproszczenie rozliczeń i świadczenia pomocy socjalnej dla uczniów(stypendia).

3/ Uwagi do zmian w przepisach obowiązujących w ustawie Karta Nauczyciela:

- a. **Pozytywnie opiniujemy zapis w KN stałego pensum dla nauczycieli tzw. specjalistów.** Uważamy, że praca nauczycieli specjalistów w szkołach powinna być traktowana na równi z pracą specjalistów w poradniach psychologiczno-pedagogicznych. **Nie zgadzamy się na 20-godz. pensum nauczycieli wspomagających** (w Gdańsku jest to 18 godz). Czekamy na rozporządzenie, które przedstawi wykaz zajęć z uczniami i na rzecz ucznia dla poradni i dla nauczycieli specjalistów ze szkół i placówek.
- b. W **zakresie awansu zawodowego** nastąpiło wydłużenie ścieżki awansu do 15 lat (z możliwością skrócenia do 12 w przypadku uzyskania wyróżniającej oceny pracy), a w przypadku niepowodzenia do 18 lat). Zgoda na wydłużenie ścieżki awansu powinna być uzależniona od sensownych podwyżek wynagrodzeń nauczycieli, dopóki to nie nastąpi, awans nie powinien ulegać zmianom.
- c. Jako nowość pojawia się **komisja egzaminacyjna na stopień nauczyciela kontraktowego**, w skład której wchodzi przedstawiciel organu nadzoru pedagogicznego, przedstawiciel organu prowadzącego, dyrektor szkoły, ekspert i opiekun stażu. Kto poniesie koszty? W obecnym zapisie koszty ponosi organ powołujący komisję- czy ma to być dyrektor szkoły, czy organ prowadzący?
- d. **Zmiany w ocenie pracy nauczyciela:** oprócz rozbudowanej skali o ocenę bardzo dobrą i niezadowolającą, nie zgadzamy się na ocenę niezadowolającą, która może już powodować rozwiązanie stosunku pracy. Ustawodawca wprowadza konieczność opracowania przez dyrektora szkoły regulaminu oceny pracy nauczyciela po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej i pozytywnej opinii kuratora. NSZZ Solidarność stoi na stanowisku, że w przypadku tak ważnej kwestii jak ocena pracy nauczyciela, regulamin tej oceny powinien być negocjowany ze związkami zawodowymi i to na poziomie organu sprawującego nadzór pedagogiczny (być może w porozumieniu z organem prowadzącym), a nie na poziomie szkoły. Ujednoliciłoby to kryteria oceny, a jednocześnie zapobiegłoby wpisywaniu do takiego regulaminu zbyt daleko idących kryteriów. Oceny uzyskane przez nauczycieli wszystkich szkół i placówek winny być porównywalne kryterialnie. Związek zawodowy nie może być pomijany przy ocenianiu nauczyciela, zwłaszcza, że ocena niezadowolająca może skutkować rozwiązaniem stosunku pracy z nauczycielem. Ponadto uważamy, że rada szkoły czy rada rodziców nie powinna mieć prawa wnioskowania o ocenę nauczyciela- to dyrektor na wniosek rodziców może przystąpić do procedury oceniania, gdyż ma ku temu kompetencje. W skład rady szkoły mogą wchodzić uczniowie, co może powodować sytuacje kontrowersyjne. Powinno się dążyć do przywrócenia właściwych proporcji między uprawnieniami poszczególnych podmiotów szkoły. Niejednokrotnie mamy do czynienia z coraz bardziej roszczeniowymi uczniami i rodzicami, z uległością nauczycieli obawiających się o utratę pracy.
- e. **Pomoc zdrowotna** dla nauczycieli została **zredukowana** do urlopu zdrowotnego, którego uzyskanie obostrzono medycyną pracy, na co nie ma naszego przyzwolenia, tak jak na kryteria uzyskania urlopu zawężone do choroby zawodowej lub czynników wynikających z charakteru pracy. Zniknął też art. 72, co oznacza **likwidację funduszu zdrowotnego**. W sytuacji pogarszających się warunków pracy nauczycieli i trudnego dostępu do bezpłatnego leczenia, jest to absolutnie **nie do zaakceptowania**.

- f. **Zaświadczenie o niekaralności** dostarcza nauczyciel nowo zatrudniony, ale też każdy, u którego wystąpi przerwa w pracy dłuższa niż 3-m-ce, musi przynieść takie zaświadczenie. Naszym zdaniem, osoby, które po tak krótkiej przerwie wracają do swojej szkoły, powinny być zwolnione z tego obowiązku.

Z poważaniem:

Hanna Minkiewicz
(Sekretarz Sekcji)

Wojciech Książek
(Przewodniczący Sekcji)

Załącznik nr 3 – opinii KSOiW do ustawy – w załączeniu (plik pdf)

Załącznik nr 4

Apel **ws. subwencji na nauczanie języka kaszubskiego**

Rada Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” Regionu Gdańskiego z niepokojem odbiera różne, czasami sprzeczne informacje na temat nauczania języka kaszubskiego w szkołach na Pomorzu.

Rada stoi na stanowisku, iż w okresie poważnych przekształceń strukturalnych szkolnictwa nie należy wprowadzać kolejnych zmian. Dotyczy to tak statusu zawodowego nauczycieli, ale też zmian w naliczaniu środków subwencyjnych np. na nauczanie języka kaszubskiego.

Rada apeluje do władz oświatowych o rzetelną informację na temat projektowanych zmian. Apeluje także o rozważenie wstrzymania zmian algorytmu subwencji w tym zakresie przynajmniej do czasu zakończenia wdrażania nowej struktury szkolnictwa tym bardziej, że pojawiają się też obawy nie tylko o utratę pracy (godzin), ale i o zamykanie tzw. małych szkół.

Rada apeluje także o zwiększenie środków finansowych na tzw. **godziny do dyspozycji dyrektorów szkół**. Pozwalałaby one m. in na organizację zajęć związanych z poznawaniem dziedzictwa kulturowego w danym regionie.

Barbara Kamińska
(Zastępca Przewodniczącego Sekcji)

Anna Kocik
(Zastępca Przewodniczącego Sekcji)

Wojciech Książek
(Przewodniczący Sekcji)